

Programa școlară a fost aprobată prin Ordinul Ministrului Educației, Cercetării și Tineretului cu nr. 4699/ 07.07.2008.

O istorie a comunismului din România

curs opțional

Aprobat prin ordinul ministrului
NR. 4699/ 07.07.2008

Notă de prezentare

Programa cursului intitulat ”O istorie a comunismului din România” face parte din oferta de cursuri opționale propusă elevilor și profesorilor de istorie de MECT în cadrul curriculum-ului la decizia școlii (CDȘ).

Programa cursului ”O istorie a comunismului din România” a fost concepută având în vedere următoarele elemente:

- Programa răspunde unor **interese legitime ale societății**, în general, față de evoluția societății românești contemporane;
- Se adresează elevilor din **ciclul superior al liceului**;
- Este alcătuită astfel încât să fie parcursă într-**un an școlar**;
- Susține **finalitățile cursului general de istorie** prin setul de valori și atitudini propus și prin competențele specifice pe care le promovează;
- Propune un **demers didactic** realizat din perspectiva educației pentru drepturile omului, a educației pentru diversitate, a educației pentru dimensiunea de gen, a perspectivelor multiple asupra istoriei, a problemelor sensibile și controversate, a strategiilor de argumentare, negociere și cooperare, a utilizării surselor multiple de informare și documentare;
- Este o **abordare complementară** la temele care tratează istoria comunismului din România și pe care elevii le studiază pe parcursul liceului în cadrul cursului general de istorie;
- Propune dezvoltarea unui demers didactic axat pe **patru coordonate**:
 - O **deconstrucție a mecanismelor de putere și psihologice** pe care s-a întemeiat instaurarea comunismului în România și menținerea la putere a regimului comunist;
 - O ofertă de cunoaștere centrată pe **exersarea demersurilor și acțiunilor civice democratice**;
 - Realizarea unui **demers autonom** de cunoaștere;
 - Un exercițiu care are în vedere educarea elevilor pentru **utilizarea resurselor care susțin învățarea permanentă**;

- Este în acord cu **recomandările Consiliul Europei** referitoare la studiul istoriei, cu **Memorandumul Comisiei Europene cu privire la educația permanentă** și cu alte documente asumate de România pe plan internațional;

Programa este structurată astfel:

- Valori și atitudini
- Competențe specifice și conținuturi
- Sugestii metodologice

Valori și atitudini

- relaționare pozitivă cu ceilalți
- atitudine pro-activă în viața personală și în cea socială
- asumarea unui set de valori personale care să confere identitate persoanei
- gândire critică, flexibilă și prospectivă
- acceptarea diversității de opțiuni în viața privată și în cea publică, a diversității etnice, sociale, religioase, culturale etc
- acceptarea reprezentărilor multiple asupra istoriei, vieții sociale, culturii etc
- asumarea dialogului și comunicării interculturale

Competențe specifice și conținuturi

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1. Selectarea și comentarea surselor istorice pentru a susține / combate un punct de vedere</p> <p>2. Descoperirea în sursele de informare a perspectivelor diferite asupra evenimentelor și proceselor istorice</p> <p>3. Analiza diversității sociale, culturale și de civilizație în istorie pornind de la sursele istorice</p> <p>4. Compararea și evaluarea unor argumente în vederea formulării unor judecăți personale</p> <p>5. Construirea unor demersuri de tip analitic cu privire la situații și contexte economice, sociale, politice, culturale, de mentalitate.</p> <p>6. Descoperirea constantelor în evoluția fenomenelor istorice studiate</p> <p>7. Descoperirea unor oportunități în cercetarea</p>	<p>I. Comunismul în România</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ideologia comunistă. Repere istorice - Comunismul în România. Repere cronologice până la 23 august 1944 <p>II. Preluarea puterii în România</p> <ul style="list-style-type: none"> - 23 august 1944: premise și consecințe în evoluția jocurilor de putere - Implicarea URSS în instaurarea noului regim politic (1944 – 1947); contextul european; consilierii sovietici; ”soluții” politice impuse de la Moscova; - Elitele politice și intelectuale românești față de instaurarea comunismului; reacția populației - Evoluția Partidului Comunist din România (1944 – 1989); demografie politică (număr membri, compoziție socială și etnică); structura organizatorică a PC din România; tipuri de relații în interiorul partidului; lideri; <p>III. Mecanisme de menținere a puterii</p> <ul style="list-style-type: none"> - Distrugerea societății civile - Organizațiile de masă

<p>istoriei ca sursă a învățării permanente</p> <p>8. Integrarea cunoștințelor obținute în medii non-formale de învățare în analiza fenomenelor istorice studiate</p> <p>9. Analizarea instituțiilor, normelor și procedurilor de guvernare</p> <p>10. Folosirea strategiilor de negociere și cooperare civică</p> <p>11. Proiectarea unui demers de cooperare pentru identificarea și realizarea unor scopuri comune</p> <p>12. Proiectarea unei cercetări cu subiect istoric</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Represiunea politică: cronologia și geografia represiunii; instituții și instrumente; - Monopolul ideologic și "omul nou": instituții (Partidul Comunist, organizațiile controlate de partid, școala, Biserica, instituțiile culturale); forme de exercitare a monopolului; consecințe (construirea legitimității, alterarea sistemului de valori, arbitrariul deciziilor, limba de lemn, stereotipuri și prejudecăți, noile elite); - Metode de control material al societății: sistematizarea localităților, controlul locativ, controlul demografic, controlul locului de muncă, criza alimentară, repartizarea bunurilor; <p>IV. Economia în timpul regimului comunist din România</p> <ul style="list-style-type: none"> - Regimul proprietății - Organizarea și mecanismele de funcționare a economiei - Crize și soluții în economia comunistă <p>V. "Celălalt" în regimul comunist</p> <ul style="list-style-type: none"> - "Dușmanul de clasă" - Situația minorităților - Prieteni și adversari în politica externă <p>VI. Rezistență și disidență în timpul regimului comunist</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rezistența anticomunistă - Protestele muncitorești - Disidența <p>VII. Anul 1989 în Europa și evenimentele din România</p> <p>VIII. Moștenirea comunismului în anii '90</p> <ul style="list-style-type: none"> - Structurarea instituțiilor și a noilor elite politice; practicile politice - Modelul cultural al societății în tranziție (valori, atitudini, comportamente, mentalități)
--	---

Sugestii metodologice

Lectura programei "O istorie a comunismului din România" oferă mai multe variante de formulare a discursului didactic în funcție de opțiunile personale, precum și de situația concretă a grupului de elevi cărora ne adresăm.

Prima observație are în vedere competențele specifice (CS). Ele sunt cele care descriu rezultatele învățării, adică ceea ce se așteaptă ca elevii să știe, sau să fie capabili să facă la sfârșitul parcurgerii cursului. CS au fost formulate la nivelul programei, lăsând astfel profesorului libertatea de a regla, prin intermediul planificării, modul în care ele se asociază cu conținuturile propuse. CS au fost selectate dintre cele propuse de cursul general de istorie pentru a fi însușite de către elevi în clasele a XI-a și a XII-a. Ordonarea (numerotarea CS nu reprezintă o ierarhie, ci a fost făcută din motive practice, de identificare facilă la nivelul planificării) a avut în vedere situarea CS în două mari categorii: competențe funcționale (CS de la 1 la 6, care vizează lucrul cu sursele istorice – CS 1-3, și elemente de metodologia istoriei – CS 4-6) și competențe personale și etice (CS de la 7 la 12, care au în vedere capacitatea de adoptare a unor atitudini și comportamente, precum și demonstrarea anumitor valori personale și profesionale; ele vizează domeniul învățării permanente – CS 7-8 și pe cel al atitudinilor pro-active, civice – CS 9-12).

Conținuturile cu privire la subiectul enunțat de titlul cursului au fost selecționate în funcție de patru criterii: semnificația temelor și subiectelor în raport cu modelul academic creat de cercetarea istorică în domeniu; longevitatea utilizării informației (testul de supraviețuire); utilitatea informației; interesele celor care învață. S-a optat pentru o distribuție a subiectelor în opt mari teme. Primele două (*Comunismul în România și Preluarea puterii în România*) și ultimele două (*Anul 1989 în Europa și evenimentele din România și Moștenirea comunismului în anii '90*) se recomandă a fi studiate în ordinea în care ele au fost plasate în cuprinsul cursului, criteriul cronologic fiind esențial. Celelalte (temele III – VI) pot fi abordate ținând cont în primul rând de logica științei. În felul acesta mesajul pe care îl vom transmite elevilor se deplasează dinspre relația mecanică dintre cauză și efect, către relația cauze multiple/complex de cauze/rețele de determinări/condiționări reciproce – efecte multiple/perspective multiple. Cu menționarea specială a rolului deciziei umane în evoluția evenimentelor istorice.

Este recomandabilă ponderarea studierii evenimentelor în favoarea ansamblului și perspectivei asupra trecutului, susținând astfel aprofundarea și interpretarea istorică în locul memorării unor serii cronologice, al unei istorii de tip narativ și enciclopedic. De altfel, profesorul poate evita dezvoltarea unor teme precum *Economia în timpul regimului comunist din România* sau *Anul 1989 în Europa și evenimentele din România*, deoarece elevii au studiat deja aceste subiecte în anii anteriori. Noutatea unor teme (de exemplu *Mecanisme de menținere a puterii*) este marcată de o descriere aproape analitică a subiectului tocmai pentru a explica tipul de abordare la care programa se referă și pentru a evita confuziile. Acest fapt nu închide însă

posibilitatea profesorului de a alege cele mai potrivite elemente de conținut care să-i susțină demonstrația.

Proiectarea demersului didactic (unități de învățare și lecții) are în vedere elementele enunțate anterior. Alegerea metodelor, mijloacelor didactice și a conținuturilor necesare pentru a obține rezultatele învățării descrise prin CS și în spiritul setului de valori și atitudini enunțate, reprezintă opțiunea exclusivă a cadrului didactic. Se recomandă utilizarea unor metode de învățare activă, care solicită elevilor să interacționeze, să comunice în permanență, să-și asume sarcini și responsabilități individuale în cadrul unei echipe, să reflecteze critic la premise și soluții, să propună demersuri prospective, să-și asume diversitatea și multiperspectivitatea în toate formele lor de expresie. O notă specială pentru utilizarea demersurilor de istorie orală, cu accent pe înțelegerea limitelor observației personale, precum și cele ale relației dintre memoria istorică a oamenilor și istorie. De asemenea critica surselor istorice scrise, audio-vizuale sau de istorie orală reprezintă un demers esențial.